

SPOV
CHOTĚBOŘ

SPOLEK PRO OPRAVU VARHAN V KOSTELE SV. JAKUBA STARŠÍHO, APOŠTOLA, V CHOTĚBOŘI • TRČKŮ
Z LÍPY 61, 583 01 CHOTĚBOŘ • IČO: 05345154 • varhanychotebor.cz • info@varhanychotebor.cz

Výroční zpráva za rok 2020

Obsah

Historie a současnost varhan v Chotěboři.....	3
Činnost spolku	5
Akce v roce 2020	5
Hospodaření spolku v roce 2020.....	5
Závěr.....	7

Historie a současnost varhan v Chotěboři

Stávající dvoumanuálový pneumatický kuželkový nástroj s Barkerovou pákou postavil **Jan Tuček** v roce **1908** (op. 198). Nástroj je vestavěn do novogotické varhanní skříně se zlacenými řezbami. Nástroj má dochovanou tuto dispozici:

I. man (C - f3, 54)		II. man (C - f3,54)		Pedál (C - d1, 27)	
Bourdon	16'	Jemný kryt	16'	Violonbas	16'
Principál	8'	Housl. Princ.	8'	Subbas	16'
Flétna harm.	8'	Kryt líbezný	8'	Kryt tichý	16'
Kryt	8'	Klarinet (lab.)	8'	Cello	8'
Roh kamz.	8'	Salicional	8'		
Gamba	8'	Aeoline	8'		
Dolce	8'	Voix celeste	8'		
Oktáva	4'	Fugara	4'		
Roh kamz.	4'				
Kvinta šumivá	2 2/3'				
Mixtura 4x	2 2/3'				

II/I - 16', 8', 4', I/I 4', I/P, II/P

VK, P-MF-F-Pl, Hlavní spojka, Crescendo, Žaluzie II (šlapka)

Nástroj je funkční pouze s obtížemi a jeho stav lze hodnotit za havarijní. Výpustkové vzdušnice a dřevěné píšťaly jsou napadeny červotočem, hrací stůl a pneumatická traktura jsou již za hranicí životnosti. Kovové píšťaly jsou zhotoveny většinou z kvalitního cínového materiálu, ale jsou znečištěné a poškozené neodborným laděním.

Po zvukové stránce je nástroj poznamenán převahou ekválních řad, kde zvukovou korunu tvoří pouze dva smíšené alikvoty. Celkově matný dojem ze zvuku je způsoben také špatným stavem píšťal a poruchovou trakturou. Celkové pléno nepůsobí uspokojivým dojmem. Po výtvarné stránce nástroj poměrně vkusně zapadá do pseudogotického interiéru.

Dosud poslední oprava proběhla v roce 1995 a realizovala ji firma Organa z Kutné Hory za cca 100 000 Kč. Již tehdy však firma poukazovala na celkově havarijní stav a navrhovala restaurování za 750 000 Kč.

Nástroj není zapsán v seznamu movitých kulturních památek, a podle mého názoru není bezpodmínečně nutné realizovat jeho pietní restaurování do původního stavu. Ostatně tato varianta by byla pro farnost zřejmě velkým luxusem (například podle aktuální nabídky od restaurátora R. Valenty by stála 3 136 000 Kč + DPH).

Ještě nákladnější by byla stavba nového nástroje, kde cena za 20 rejstříkový nástroj se v současné době pohybuje cca od 3 do 5 miliónů korun.

Další možností by byl nákup zachovalých varhan z jiného kostela (například ze zahraničí). Tato varianta může být finančně zajímavá, ale málokdy se podaří sehnat dispozičně a zároveň rozměrově vhodný nástroj.

Po vyloučení výše uvedených variant se tak nabízí prakticky jediné schůdné řešení, a to přestavba stávajících varhan na jiný ovládací systém. I zde se však nabízí několik způsobů řešení:

A) V případě, že by byly vzdušnice v použitelném stavu, lze místo pneumatické traktury přímo pod zvedací lišty (místo zvedacích barkerových pák) namontovat silnější magnety a ovládat je elektronickým systémem. Stávající dispozice by buď zůstala beze změny, případně by se dala upravit. Stávající hrací stůl lze přestavět na elektrické ovládání.

B) Pokud by byly stávající vzdušnice nepoužitelné, musely by se nahradit jinými (novými nebo staršími, ale použitelnými), které by se rovněž propojily s hracím stolem elektrickou trakturou. Přičemž konstrukce vzdušnic může být buď klasická kuželková nebo tzv. skříňová vzdušnice s přímým ovládáním pomocí elektromagnetů.

Systém přímých magnetů má řadu výhod: Není zde žádný pneumatický mezičlánek jako u kuželkových vzdušnic, a tudíž celý systém je velmi rychlý, tichý, nenáročný na opravu, snadnější na výrobu a tím i levnější. Další výhodou je to, že se vzdušnice dají přizpůsobit prostorovým možnostem varhanní skříňe a lze zajistit optimální přístup k ladění. Pomocí transmisí a extenzí lze jednu píšťalu využít individuálně v různých stopách nebo strojích, čímž se podstatně rozšíří barevnost varhan (nikoli však celková dynamika).

Pro přestavbu lze využít i stávající hrací stůl a vybavit jej novým elektronickým systémem ovládání, který umožňuje širokou škálu různých pomocných zařízení.

Pokud by se uvažovalo o změně dispozice, měla by v každém případě vycházet z původního romantického charakteru a měla by využít maximum použitelného píšťalového fondu. Případné rozšíření by mělo dodat nástroji větší dynamiku i pestrost barevných kombinací a zejména vyváženější a mohutnější pléno. Upravená dispozice by měla zároveň reagovat na současné liturgické potřeby i příležitostné koncertní využití.

Variantu přestavby varhan na systém přímých magnetů lze řešit stavebnicovým způsobem po jednotlivých ucelených etapách. Přestavba se tak dá zahájit i s menším finančním obnosem, nástroj může být brzy alespoň částečně funkční a lze jej postupně doplňovat dalšími řadami.

(Václav Uhlíř – Organologický posudek, r. 2016)

V roce 2019 proběhla zásadní změna v existenci chotěbořských varhan, a sice, že byl nástroj na začátku září 2019 demontován firmou Eltrakt – Petr Fischer, pod dohledem diecézního organologa Václava Uhlíře. Firmě byla vyplacena další částka ve výši **150 000,- Kč** za další část etapy oprav. Pan Fischer začal s odvozem některých součástí k sobě do dílny. Zbytek byl prozatím uskladněn ve věži kostela a na půdě fary.

Celý proces zkomplikoval incident ze 3.8.2019, kdy propukl v kostele sv. Jakuba požár. Varhany poškozeny nebyly, byl na nich pouze nalezen popraskaný lak na levé boční stěně (z důvodu velkého žáru). Kvůli tomuto incidentu se však další práce nejspíš zpozdí, a ubude tím tak nejspíš provizorní řešení za pomoci dovezeného provizorního hracího stolu.

Liturgické potřeby obstarává analogový elektrický nástroj, který byl na jaře 2019 pořízen jako majetek farnosti.

Činnost spolku

Z roku 2019 přešla do nového roku členská základna v počtu 12 lidí, jmenovitě:

BcA. Jakub Pikla

Jan Pikla,

Ing. Milan Linhart,

Pavel Valtr,

Zdeňka Vencbauerová,

Ing. Ludmila Pecnová,

Ing. Jozef Pikla,

Dana Čermáková,

Mgr. Milan Moc,

Stanislav Motyčka,

Bc. Pavel Fiala,

Mgr. Renáta Piklová

a tříčlenným výborem v nezměněném složení (tzn. BcA. Jakub Pikla – předseda, Pavel Valtr – místopředseda, Ing. Ludmila Pecnová – člen výboru).

V roce 2020 se konala jedna členská schůze, a to v červnu t.r., na které byla schválena výroční zpráva za předchozí rok.

Akce v roce 2020

Vzhledem k celosvětové pandemii nemoci Covid-19 nebylo možné pořádat veřejné akce. Proto ani Spolek žádné vykázat nemohl.

Program Adopce píšťal však mohl dále probíhat. Celkem se mezi 1.1. a 31.12. 2020 podařilo díky ohromné štědrosti dárců „adoptovat“ píšťaly za celkem **57 000,- Kč**. I zde je vidět, že došlo oproti roku 2018 ke značnému poklesu. Celkem bylo do konce roku 2020 adoptováno **118 píšťal**.

V roce 2020 také Spolek pro opravu varhan vstoupil do MAS Podhůří Železných hor. Od té doby se účastní zástupci Spolku valných hromad a dostávají informace ohledně operačních programů.

Výběr členských příspěvků se nepatrně oproti přecházejícím letům zlepšil.

Hospodaření spolku v roce 2020

Celkem se podařilo shromáždit v roce 2020 **251 544,- Kč**, z toho příjem sběracími pokladničkami byl **33 944,- Kč**. Výdaje činily **154 266,- Kč**. Na hlavní činnost bylo použito 150 000,- Kč, 2000,- Kč byl členský příspěvek do MAS. Podrobný rozpis příjmů a výdajů se nachází v následující tabulce:

Přehled příjmů za r. 2020 - všechny částky jsou uvedeny v Kč

6.1.2020	Vklad - sběrací pokladna	18644
23.1.2020	Dar - Štefan Růžička	500
24.2.2020	Dar - Štefan Růžička	500
26.2.2020	Dotace - Město Chotěboř	150000
23.3.2020	Dar - Štefan Růžička	500

23.4.2020	Dar - Štefan Růžička	500
10.6.2020	Pavel Valtr - čl. přísp.	100
15.6.2020	Vklad - sběrací pokladna	14800
15.6.2020	Vklad - sběrací pokladna	500
25.6.2020	Dar - Dagmar Hájková	500
20.7.2020	Dar - Milan Moc	500
30.7.2020	Adopce píšťal - Jiří Císař	30000
22.9.2020	Dar - Štefan Růžička	500
5.10.2020	Adopce píšťal - Karel Tomek	1000
3.12.2020	Adopce píšťal - Bedřich Sigl	1000
7.12.2020	Adopce píšťal - Milan Moc	5000
18.12.2020	Adopce píšťal - Jozef Ander	20000
21.12.2020	Vklad - dárci	7000

Přehled výdajů SPOV za rok 2020 (všechny částky jsou uvedené v Kč):

2.7.2020	čl. přísp. MAS	J.P.	-2000
20.7.2020	Drobný nákup	J.P.	-58
3.8.2020	Drobný nákup	J.P.	-962
20.8.2020	Drobný nákup	J.P.	-895
26.11.2020	Doména	J.P.	-350,9
18.12.2020	Etapa opravy	J.P.	-150000
19.6.2020	čl. přísp. PV	J.P.	-100

Závěr

Spolek pro opravu varhan v kostele sv. Jakuba staršího, apoštola, v Chotěboři děkuje především všem dárcům, kteří přispěli na projekt, děkuje také všem svým členům za obětavou a nezištnou činnost. Ke dni schválení této výroční zprávy se podařilo nashromáždit na opravu chotěbořských varhan zhruba **1,07 mil. Kč** z předpokládaného 1,8 mil. Kč.

Tato výroční zpráva byla schválena členskou schůzí dne 27.5.2023.

Zpracoval: Jakub Pikla

Přílohy: Stanovy SPOV Chotěboř, z.s. (1x)

Za správnost ručí výbor:

MgA. Jakub Pikla, předseda

.....

Pavel Valtr, místopředseda

.....

Ing. Ludmila Pecnová, členka výboru

.....